

Aanpak Duurzame Ontwikkeling provincie Groningen 2024-2034

Datum **XX-XX-XX**

Definitief

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1. Introductie	2
1.1 Inleiding	2
1.2 Leeswijzer	2
2. Onze duurzaamheidsdoelen	3
2.1 Doelstellingen van de EU en het Rijk voor 2030 en 2050	3
2.2 Koersen op Brede welvaart en de SDG's	4
2.3 Eigen doelen en andere beleidsdoelen relevant voor de duurzame ontwikkeling	5
3. Onze aanpak	6
3.1 Aanpak	6
3.3 Rol van het team Duurzame ontwikkeling	8
3.4 Randvoorwaarden voor succes	9
4. Acties voor de komende jaren	10
4.1 Huis op orde	10
4.2 Focus op grootste impacts	10
4.3 Sturing op voortgang en monitoring	11
4.4 Samenwerken binnen en buiten de organisatie	11
4.5 Overzicht van de acties voor 2023-2025	12
Bijlage 1: overzicht van duurzaamheidsdoelen in de tijdlijn	14

1. Introductie

Na twee Uitvoeringsprogramma's Duurzame Ontwikkeling (2017-2022), hebben we aangegeven dat het tijd is om duurzaamheid naar een hoger niveau te tillen. De vrijblijvendheid moet eraf, als organisatie moeten we ons extra inzetten om de doelen van zowel EU als Rijk te halen. Gezien de urgentie¹ van de duurzaamheidsproblemen en de doelstellingen hiervoor vanuit de Verenigde Naties², EU³ en het Rijk⁴, kunnen we het ons niet langer permitteren om op basis van alleen intrinsieke motivatie en vrijblijvendheid te blijven werken. Bovendien hebben we als provincie ook eigen doelen die we willen halen.

1.1 Inleiding

In de Uitvoeringsprogramma's Duurzame Ontwikkeling I en II (DOI en DOII) is een basis gelegd voor bewustwording voor duurzaamheid en zijn eerste stappen gezet om duurzaamheid in te bedden in provinciale opgaven, afdelingen en bedrijfsvoering. In onze nieuwe Aanpak Duurzame Ontwikkeling wordt een volgende stap gezet. Dit doen we door te focussen op de concrete duurzame doelen vanuit de EU en het Rijk en die te vertalen naar ons beleid, projecten, programma's en onze bedrijfsvoering. Zo willen we de impact van de provincie Groningen vergroten voor een duurzame samenleving.

Duurzame Ontwikkeling staat hierin niet op zichzelf, maar is nauw verbonden met Brede Welvaart, de Sustainable Development Goals en Circulaire Economie. Brede Welvaart zijn wij als de paraplu voor duurzame ontwikkeling. Onze koers op Brede Welvaart is vastgelegd in het Koersdocument Omgevingsvisie van september 2022. De ontwikkeling naar een Circulaire Economie is waar vanuit de EU en het Rijk op gestuurd wordt met concrete doelen. In onze aanpak is de ontwikkeling naar een circulaire economie integraal onderdeel van onze duurzame ontwikkeling.

Onze aanpak beschrijft wat er nodig is om als provincie te zorgen dat we de EU- en Rijksdoelen halen vanuit de basis wat met de voorgaande Uitvoeringsprogramma's succesvol in gang is gezet.

Het doel van de aanpak is om voor de komende 10 jaar structureel te kunnen werken aan de duurzame ontwikkeling van de provincie Groningen, hiermee onze doelen te halen en een duurzame organisatie te worden die anderen in Groningen inspireert tot volgen.

1.2 Leeswijzer

We starten in hoofdstuk 2 met het beschrijven van onze doelen voor de komende tien jaar, want die is leidend bij de uitvoering. Om hier succesvol aan te kunnen werken hebben we een aanpak verwoord in hoofdstuk 3. Vervolgens beschrijven we in hoofdstuk 4 wat we de komende periode van 2023-2025 gaan uitvoeren aan acties. De communicatiestrategie wordt in hoofdstuk 5 besproken.

¹ De urgentie voor klimaat is onderbouwd in de [IPCC-rapportages](#) en urgentie voor verlies van biodiversiteit in [IPBES-rapportages](#)

² Doelstellingen vanuit de Verenigde Naties zijn de [Sustainable Development Goals](#)

³ De EU-doelstellingen voor klimaat, circulaire economie en biodiversiteit zijn vastgelegd onder de [Green Deal](#). n

⁴ Het Rijk heeft de EU doelen voor klimaat vertaald naar eigen [klimaatbeleid](#) en voor [circulaire economie](#) naar beleid en programma's

2. Onze duurzaamheidsdoelen

Duurzame ontwikkeling is al sinds DOI (2017) als volgt gedefinieerd:

“Duurzame ontwikkeling is ontwikkeling binnen de fysieke grenzen van de aarde, waarbij het welzijn van alle mensen in de samenleving voorop staat, zodanig dat toekomstige generaties ook nog in hun behoeften kunnen voorzien.”

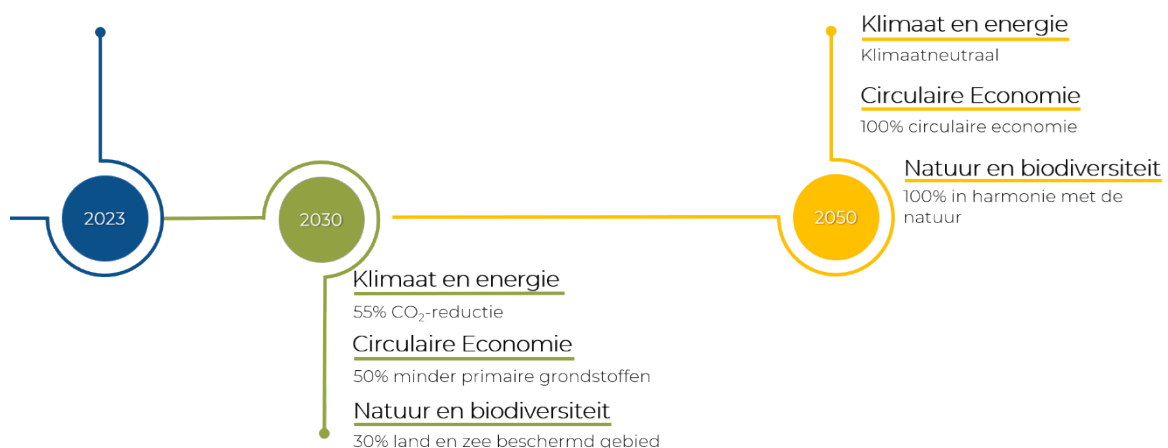
Ondertussen wordt steeds duidelijker hoe we wereldwijd de fysieke⁵ grenzen van de aarde overschrijden en wat er nodig is om te kunnen voorzien in menselijke behoeften, nu en in de toekomst. Hiermee kunnen we ook concreter invulling geven aan onze duurzame ontwikkeling en daarvoor formuleren wij de volgende doelen:

1. We voldoen minimaal aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de EU en het Rijk voor 2030 en 2050.
2. We nemen onze verantwoordelijkheid en werken vanuit onze invloed aan het halen van Brede Welvaart. De Sustainable Development Goals (SDG's) dienen om daar concreet invulling aan te geven.
3. We halen onze eigen (sub)doelen voor duurzaamheid voor bedrijfsvoering, beleid en projecten.

Hieronder een korte toelichting op deze doelen.

2.1 Doelstellingen van de EU en het Rijk voor 2030 en 2050

De Europese Unie pakt een leidende rol op het wereldtoneel om te werken aan een klimaatbestendige, circulaire en biodiverse wereld. De meeste doelstellingen van de EU zijn al overgenomen door het Rijk en bevatten mijlpalen voor 2030 en 2050 (zie figuur 1).

Figuur 1: Tijdlijn met mijlpalen uit EU-en Rijksdoelstellingen

⁵ De overschrijding van de draagkracht van de aarde wordt gemonitord door het [Stockholm Resilience Centre](#) met langlopend onderzoek naar de *planetary boundaries*

De EU-doelen voor 2050 zijn: klimaatneutraal, volledig circulair en leven in harmonie met de natuur. Het jaar 2030 is hierbij een belangrijk tussenstation met tussendoelen⁶. Het Rijk heeft de doelen voor klimaat en circulaire economie overgenomen als Rijksdoelstellingen. De EU-doelen voor biodiversiteit zijn nog niet vertaald naar rijksniveau maar de verwachting is dat dit vroeg of laat gebeurt. Wij willen minimaal voldoen aan de duurzaamheidsdoelen voor 2030 en 2050. Deze doelen zijn concreet en duidelijk geformuleerd en geven daarmee richting aan onze aanpak en acties.

2.2 Koersen op Brede welvaart

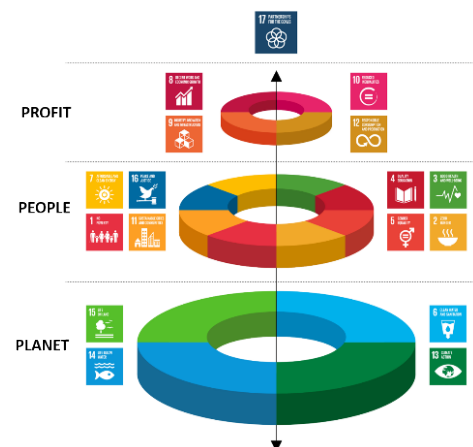
We zetten Brede welvaart voorop in de keuzes die we maken voor de Groningers en de Groninger leefomgeving (zie Koersdocument Omgevingsvisie september 2022). Brede welvaart is een breed perspectief op welvaart, waarbij naast economische aspecten ook ecologische en sociaal-maatschappelijke aspecten van waarde zijn. Het gaat over de kwaliteit van leven voor huidige en toekomstige generaties en voor mensen in andere werelddelen.

Het Sociaal Planbureau Groningen monitort de brede welvaart in de provincie Groningen aan de hand van acht thema's:

1. welzijn,
2. materiele welvaart,
3. gezondheid,
4. arbeid en vrije tijd,
5. wonen,
6. samenleving,
7. veiligheid,
8. milieu.

Hieraan zijn ook de Sustainable Development Goals (SDG's) gekoppeld. De SDG's zijn de werelddoelen van de Verenigde Naties voor een veilige, gezonde en rechtvaardige wereld in 2030. Deze ambitie is vertaald in 17 thema's waarop we als provincie allemaal invloed hebben.

Het is ons doel om actief, binnen onze mogelijkheden, bij te dragen aan het behalen van Brede Welvaart. De SDG's gebruiken we om hier concreet invulling aan te geven. Als provincie Groningen willen we werken aan het halen van alle SDG's. Wel bestaat mogelijkserwijs per beleidsveld of project focus op een deel van de SDG's die daarvoor het meest relevant zijn. Werken en denken vanuit Brede welvaart en de SDG's vraagt om een integrale blik op onze provincie en laat zien dat geen enkele ontwikkeling op zichzelf kan staan.

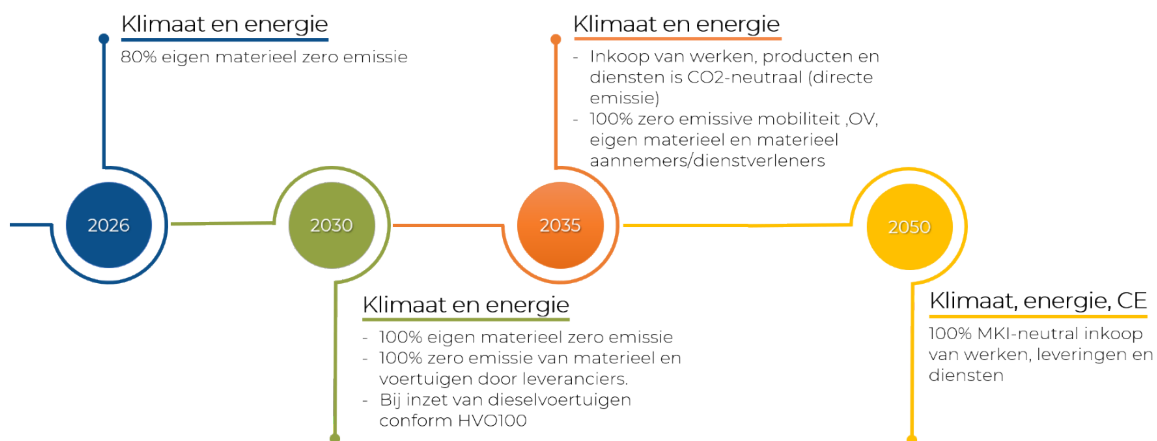
Figuur 2: SDG's vanuit systeembenadering

⁶ De EU-tussendoelen voor [biodiversiteit](#) zijn divers en naast bescherming van leven op land en zee zijn er ook doelstellingen voor het beperken van gebruik van pesticiden, vrije doorstroom van rivieren en herstel van bos.

2.3 Eigen doelen en andere beleidsdoelen relevant voor de duurzame ontwikkeling

Als provincie hebben we ook eigen doelen voor duurzaamheid, zoals onder andere vastgesteld in de coalitieakkoorden 2015-2019, 2019-2023 en 2023-2027. De EU/Rijksdoelen en eigen doelen worden weer vertaald naar beleid, programma's en projecten. Bijvoorbeeld voor duurzaam inkopen, CO₂-neutrale bedrijfsvoering of zoals in het programma mobiliteit – Wat Groningen Beweeft. Dit komt ook in uitdrukking in onze Economische Visie, waarin we onder andere sturen op circulaire economie. Daarnaast hebben we voor diverse beleidsthema's doelstellingen die te scharen zijn onder duurzaamheid. Bijvoorbeeld op het gebied van natuur en biodiversiteit, energietransitie, kwaliteit van lucht, bodem en water en ruimtelijke en economische ontwikkeling. Deze doelen zijn ook onderdeel van onze doelstelling voor duurzaamheid. In de uitvoering van deze aanpak brengen we alle doelen met elkaar in lijn zodat we effectief en efficiënt kunnen werken aan een duurzaam Groningen met Brede welvaart en het halen van de SDG's.

Als voorbeeld zijn in figuur 3 en 4 tijdlijnen opgenomen met duurzaamheidsdoelen voor ons proces inkoop en aanbesteding en voor het beleidsveld milieu. In bijlage 2 zijn de uitwerkingen van de andere reeds geïnventariseerde duurzaamheidsdoelen opgenomen.

Figuur 3: tijdlijn met duurzaamheidsdoelen voor het proces inkoop en aanbesteding

Figuur 4: tijdlijn met duurzaamheidsdoelen voor het beleidsveld milieu

3. Onze aanpak

Overwegingen

De volgende overwegingen zijn de basis van onze Aanpak Duurzame Ontwikkeling provincie Groningen:

1. Duurzaamheid is een megatrend⁷, een ontwikkeling die langdurig en ingrijpend van invloed is op de samenleving, ons beleid, onze projecten en ons handelen. Duurzame ontwikkeling is hiermee van strategisch belang voor de organisatie.
2. Duurzame ontwikkeling van de organisatie is een meerjarig traject. Het Uitvoeringsprogramma DO II (2020-2022) was gericht op de inbedding van duurzaamheid in de provinciale opgaven, afdelingen en eigen organisatie. Dit doel was te hoog gegrepen om te realiseren in een periode van twee jaar. De implementatie hiervan vraagt de komende jaren blijvend inspanningen en dit is een onmisbaar onderdeel voor het halen van onze duurzaamheidsdoelen.
3. Flexibiliteit in aanpak is nodig. In een wereld die zo snel verandert als tegenwoordig, is het van belang om na (max.) 2 jaar steeds een tussentijdse balans op te maken. Kijken of we nog genoeg doen en de goede dingen doen om onze doelen te halen. De EU- en Rijksdoelen worden regelmatig bijgesteld, steeds ambitieuzer en steeds concreter. Zo zijn de CO₂-reductiedoelen al eerder aangescherpt. Flexibiliteit in onze aanpak betekent dat we moeten kunnen inspelen op de veranderingen in de samenleving, opkomende oplossingen (bv techniek) en aanscherpingen in doelen.

3.1 Aanpak

Onze doelen staan vast en richten zich op de mijlpalen van 2030 en 2050. Maar onze aanpak om deze doelen te halen is flexibel. Ieder jaar evalueren we de voortgang en ervaringen zodat we kunnen bijsturen voor de periode daarna (PDCA). De aanpak bestaat op dit moment uit vier lijnen:

1. Huis op orde
2. Focus op grootste impacts
3. Sturen op voortgang en resultaat
4. Samenwerken binnen en buiten de organisatie

1. Huis op orde

De grootste invloed hebben we in eigen huis, want daar hebben we zelf volledig zeggenschap over de keuzes die we maken. Ook hebben we als overheid een voorbeeldrol en willen we anderen inspireren in hun duurzame ontwikkeling. Bovendien willen steeds meer mensen graag werken voor een organisatie die serieus is met duurzaamheid en maatschappelijke impact maakt⁸. Op de enorm krappe arbeidsmarkt is dat een factor om rekening mee te houden. Dit alles maakt het belangrijk om het eigen huis op orde te krijgen qua duurzame keuzes.

⁷ Hierover is o.a. gepubliceerd door [PWC](#)

⁸ Onderzoek van Cognizant's Center for the Future of Work - 'The Purpose Gap' in Europa in artikel opgenomen via [AllesoverHR.nl](#)

Daarom richten we ons op:

- Ons geld duurzaam inzetten door de inkoop van duurzame producten, diensten en werken. Hiervoor hebben we al een duurzaam inkoopbeleid. De focus ligt nu op de uitvoering en de borging van duurzaamheid.
- Ons geld duurzaam inzetten door duurzaamheid mee te nemen bij het verstrekken van subsidies en financieringen. Dit staat nog in de kinderschoenen en gaan we de komende jaren concreet uitwerken.
- Het blijven werken aan het verduurzamen van ons vastgoed en wagenpark. Op dit vlak hebben we al veel bereikt. Zo is het provinciehuis sinds 2021 volledig aardgasvrij en draagt sinds 2022 Energielabel A++. De focus ligt hier op borging van duurzaamheid zodat we bij toekomstige ontwikkelingen van vastgoed en wagenpark op koers blijven.

2. Focus op onze grootste impacts

Om onze doelen te halen, is het nodig om grote stappen te maken. Deze grootste stappen maken we door ons met name te richten op datgene waar we veel impact hebben. Namelijk een groot deel van ons beleid, onze projecten en het beheer van onze (vaar)wegen, kunstwerken en groen. Als we duurzaamheid vanaf het begin integraal meenemen in de ontwikkeling van nieuw beleid, nieuwe projecten en (onderhouds-)plannen is dit effectiever en op termijn efficiënter. Bovendien helpt dit om duurzaamheid stapsgewijs te integreren in onze manieren van denken en werken en in onze processen.

Daarom gaan we aan de slag met:

- Het borgen van duurzaamheid in de processen en hiervoor zijn de proceseigenaren verantwoordelijk.
- Doorvertalen van onze duurzaamheidsdoelen in elk nieuw beleid, project en beheerplan. Hiervoor verkennen we bij de start van het proces hoe dit beleid/project/beheerplan kan bijdragen aan het halen van de doelen. Vervolgens stellen we hiervoor concrete doelstellingen op die bijdragen aan de EU/Rijkdoelen, de SDG's en eigen of andere relevante doelen. De voortgang wordt gemonitord en geëvalueerd om ook hier te kunnen leren en bijsturen. Hiermee borgen we duurzaamheid bij nieuwe beleidscycli.

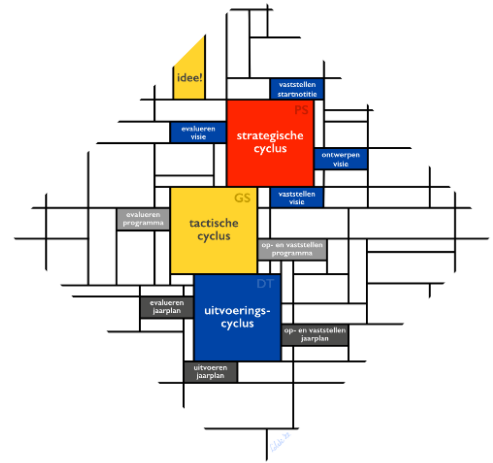
Best practice: het Inkoop- en aanbestedingsbeleid provincie Groningen - Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeverschap is een mooi voorbeeld van hoe de doorvertaling van de duurzaamheidsdoelen naar beleid voor onze inkoopactiviteiten al goed gelukt is.

3. Sturen op voortgang en resultaat

Na een mooie start met DOI en DOII op basis van intrinsieke motivatie en vrijblijvendheid is het nu tijd voor sturen op voortgang en resultaat. Succesvolle sturing zorgt ervoor dat de doelstellingen van deze aanpak gehaald worden binnen de gestelde tijd en dat we op koers blijven met de EU/Rijksdoelen. Met monitoring maken we inzichtelijk of we op koers liggen, waar we tijdig moeten bijsturen of bijschakelen. Deze Aanpak Duurzame Ontwikkeling bevindt zich in de uitvoeringscyclus van het Mondriaanmodel (zie figuur 5).

Hierbij gaan we aan de slag met:

- Duurzaamheidsprestaties meten, monitoren en evalueren. Door de processen te koppelen aan de duurzame doelen, wordt het voor proceseigenaren duidelijk aan welke doelen ze werken. De proceseigenaren nemen hier eigenaarschap voor de uitvoering. Het team Duurzame Ontwikkeling is hierin ondersteunend.
- Drie keer per jaar wordt de voortgang van de duurzame ontwikkeling in het concernberaad besproken en zo wordt erop toegezien dat de doelen worden gehaald.
- De monitoring van onze duurzaamheidsprestaties is input voor de verantwoording en bijsturing op de andere niveaus en momenten in de (tactische en strategische) cycli van het Mondriaanmodel.

Figuur 5: Mondriaanmodel provincie Groningen

4. Samenwerken binnen en buiten de organisatie

Duurzame ontwikkeling vraagt veel kennis en innovatie, zeker in het vereiste tempo en met de gestelde doelen. Hiervoor is het belangrijk om samen te werken, kennis en ervaringen te delen en actief op zoek te gaan naar wat er nog aan kennis of ervaring nodig is. Sinds het Uitvoeringsprogramma DO I (2017-2019) is er al een groep intrinsiek gemotiveerde medewerkers actief als drijvende kracht in de duurzame organisatieontwikkeling. Samen zijn ze een informeel netwerk met kennis en ervaring. Voor de toekomst is het belangrijk om gebruik te maken van de positieve energie die er in dit netwerk aanwezig is.

Daarom gaan we door met:

- Het intern versterken en uitbreiden van het informele DO-netwerk van medewerkers die zich bezig houden met duurzaamheid.
- Het integraal (team en domein overstijgend) samenwerken en leren van elkaar door *best practices* te delen en uit te dragen.
- Het externe netwerk van partijen uitbreiden met partijen die we nodig hebben voor kennis en ervaring op onderwerpen waar we aan werken. Ieder team of medewerker die zich met duurzaamheid bezighoudt kan duurzaamheidsnetwerken opzoeken. Met hun deelname kunnen ze benodigde kennis en ervaring halen, en hun expertise weer delen.

3.3 Rol van het team Duurzame ontwikkeling

De proceseigenaren zijn aan zet in de uitvoering van deze aanpak voor duurzame ontwikkeling. De rol van het team Duurzame ontwikkeling hierbij is die van bewaker van de voortgang (monitoring). Daarnaast is ze adviseur en inspirator voor de duurzame ontwikkeling van de organisatie. Deze rol kan zij met bovenstaande aanpak goed invullen. Hiermee is zij ondersteunend aan de opgave van de proceseigenaren in het halen van de duurzaamheidsdoelen.

3.4 Randvoorwaarden voor succes

Onderstaande randvoorwaarden zijn vereist om succesvol te zijn en onze duurzaamheidsdoelen te halen:

- Draagvlak door directie en proceseigenaren. De directie en proceseigenaren stellen met deze aanpak de duurzaamheidsdoelen vast en zetten de koers uit. Zij agenderen met regelmaat de stand van zaken van duurzaamheid om zo de voortgang op de doelen te bewaken.
- Sturen op duurzaamheidsdoelen. Naast draagvlak is het nodig dat door de proceseigenaren er gestuurd gaat worden op resultaten, dat voortgang gemonitord en actief geëvalueerd wordt om ervaringen en kennis op te bouwen. Duurzaamheid moet stap voor stap geborgd worden in de manier van werken, processen en procedures.
- Kennis en ervaring opbouwen. Duurzaamheid is een hoog complex en kennisintensief onderwerp. De uitvoering van de aanpak vraagt kennis en ervaring die nu nog niet overal aanwezig is. Daar waar kennis of ervaring ontbreekt, kan deze vanuit intern (andere teams, *best practices*) of extern (netwerkpartners, adviseurs) ingezet worden. Ook moet kennis opgebouwd worden door het opleiden en trainen van medewerkers in benodigde onderwerpen. We zijn een lerende organisatie en de kennis en ervaring die we opbouwen kunnen we weer delen (intern en extern).
- Ruimte (tijd en mensen) voor implementatie. Het structureel werken aan duurzaamheidsdoelen via deze aanpak is nog nieuw. Daarvoor is er ruimte (tijd, mensen) nodig om dit op te bouwen. Dit is een langdurig proces van leren en ontwikkelen, volhouden en doorgaan. Door nu op korte termijn hiervoor ruimte te maken kan duurzaamheid sneller ingebed worden in de manier van werken en in de organisatie. Daardoor kunnen we effectiever en efficiënter de aanpak voor duurzame ontwikkeling uitvoeren en de doelen halen.
- Financiële middelen organiseren. Voor het uitvoeren van deze aanpak zijn structureel financiële middelen nodig om te investeren in kennisopbouw (trainingen, netwerkactiviteiten), implementatie in het werk en voor de uitvoering van acties uit deze aanpak.
- Een voorstel voor de benodigde middelen (tijd, mensen en financiën) volgt bij de vaststelling van deze aanpak voor duurzame ontwikkeling provincie Groningen.

4. Acties voor de komende jaren

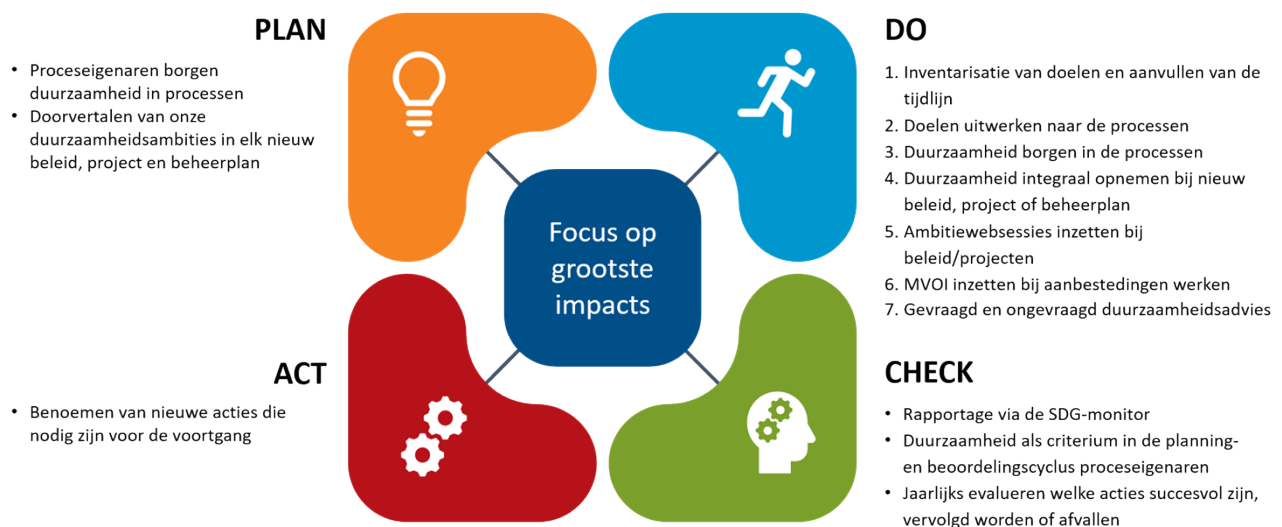
Met bovenstaande aanpak is er een duidelijk kader voor de duurzame ontwikkeling op de langere termijn (tien jaar). De acties die we in dit hoofdstuk noemen gaan ons helpen om daar de komende jaren stap voor stap aan te werken. Deze acties worden minstens elke twee jaar bijgewerkt. Hiervoor gebruiken we de PDCA-cyclus.

We starten in 2023. Dit is een aanloopjaar waarbij we overgaan van DO II naar deze nieuwe aanpak. De eerste actieperiode loopt tot midden 2025 en de acties hiervoor zijn hieronder beknopt weergegeven in de PDCA-cyclus. In paragraaf 4.5 is een uitgebreidere beschrijving van de acties voor de periode 2023-2025 opgenomen.

4.1 Huis op orde

4.2 Focus op grootste impacts

4.3 Sturing op voortgang en monitoring

4.4 Samenwerken binnen en buiten de organisatie

4.5 Overzicht van de acties voor 2024-2025

1. Huis op orde

1. Verdergaande implementatie van duurzaam en circulair inkopen met behulp van het instrument MVOI. Dit is ondersteunend aan de uitvoer van ons inkoopbeleid.
2. We organiseren een *hackaton* voor circulair inkopen bij GWW om duurzaamheid in een vroeg stadium in te brengen bij de processen van GWW.
3. Duurzaamheid implementeren bij subsidievoorwaarden en zo ervoor zorgen dat onze financiële steun bijdraagt aan een duurzame provincie Groningen.
4. Duurzaamheid implementeren bij financieringsvoorwaarden en zo ervoor zorgen dat onze investeringen bijdragen aan een duurzame provincie Groningen.
5. Voortzetting van de uitvoering van ons CO₂- beleid met de CO₂-prestatieladder als instrument om onze CO₂ footprint te meten en monitoren.
6. Onderzoeken of we aan de slag kunnen met scope 3 in de CO₂ -prestatieladder om zo ook onze impact in de keten te kunnen meten en daarop onze prestaties te kunnen verbeteren.

2. Focus op onze grootste impacts

1. Inventariseren van de eigen duurzaamheidsdoelen en andere duurzaamheidsdoelen van beleidsteams en projectteams. Deze nemen we op in de tijdlijn.
2. De proceseigenaren werken de duurzaamheidsdoelen uit in hun processen.
3. De proceseigenaren zorgen voor manieren om duurzaamheid, daar waar relevant, te borgen in de processen.
4. De proceseigenaren zorgen voor manieren om duurzaamheid vanaf de start integraal op te nemen in de ontwikkeling van elk nieuw beleid, project of beheerplan.
5. Vroegtijdig inzetten van de Omgevingswijzer of de Bredewelvaartscan en Ambitiewebsessies voor vertalen van duurzaamheidsdoelen naar beleid en projecten, daar waar passend. Het ambitieweb is een instrument dat helpt om duurzaamheidsdoelen te vertalen naar concrete maatregelen voor beleid en projecten.
6. Inzetten van MVOI als instrument om duurzaamheid in te bedden bij de aanbesteding van werken en hiermee uitvoering geven aan het inkoopbeleid. Hierbij kan geleerd worden van de ervaringen met MVOI bij inkoop van producten en diensten.
7. Het geven van gevraagd en ongevraagd advies over duurzaamheid bij beleidsontwikkeling en (team overstijgende) projecten door het team duurzame ontwikkeling.

3. Sturen op voortgang en resultaat

1. Team DO ondersteunt de proceseigenaren bij de uitvoering van deze aanpak en monitort de voortgang.
2. Proceseigenaren bespreken periodiek 3 keer per jaar de voortgang van uitvoering van deze aanpak met de directie.
3. Sturen op duurzaamheid wordt een criterium in de planning- en beoordelingscyclus van proceseigenaren.
4. We ontwikkelen de Interne Duurzaamheid Monitor verder tot SDG-monitor om te volgen hoe we onze bijdrage leveren aan alle SDG's. We kijken ook of de monitoring van inkoop hierin

- meegenomen kan worden of dat deze apart blijft bestaan. En we maken een koppeling met de Monitor Brede Welvaart (Sociaal Plan Bureau Groningen) en Circulaire Economie Monitor.
5. We onderzoeken of er toegevoegde waarde zit in een duurzaamheidsjaarverslag. Vanuit de EU wordt de komende jaren van steeds meer bedrijven geëist dat ze rapporteren over hun duurzaamheidsprestaties (CSRD)⁹ en vanuit dit oogpunt is het logisch dat ook wij rapporteren over onze duurzaamheidsprestaties. Dit doen we in eerste instantie alleen via de SDG-monitor. Mocht er behoefte zijn aan een jaarverslag, dan kan deze in een later stadium worden opgezet.
 6. Ieder jaar evalueren we welke acties succesvol zijn, vervolgd worden of afvallen. Ook benoemen we welke nieuwe acties nodig zijn voor de voortgang.

4. Samenwerken binnen en buiten de organisatie

1. Met (een aantal) intrinsiek gemotiveerde medewerkers ontwikkelen we een vervolg op de Duurzame Ambassade die past bij dit moment en deze aanpak.
2. We geven uitvoering aan het hierboven genoemde vervolg, met als doel om het netwerk van intrinsiek gemotiveerde medewerkers te versterken en de energie voor de duurzame ontwikkeling te voeden en levend te houden. Hierbij sluiten we ook aan bij de nog te ontwikkelen Provincie Academie, waar mogelijk en gewenst.
3. We zoeken relevante externe netwerken om kennis en ervaringen te halen en te brengen. Naast het regionale netwerk 'Groningen werkt slim' zijn er diverse netwerken, zowel overkoepelend voor organisatieontwikkeling (bv. MVO Nederland) als op thema (bv. Inkoop Platform Noord-Nederland, Inkoop Platform Provincies) om kennis en ervaringen te halen en te delen. Ook kunnen we kijken naar kennis en ervaringen bij andere provincies, waterschappen en gemeenten (via IPO, UVW, VNG). We sluiten ons aan bij een selectie van relevante netwerken. Met de ontwikkeling van de organisatie kunnen er netwerken bijkomen en ook weer afvallen.
4. We ontwikkelen een communicatieplan voor de interne en externe communicatie over onze duurzaamheidsdoelen en hoe we hierop presteren. Communicatie is ondersteunend voor het verder ontwikkelen van draagvlak en kennis van de duurzaamheidsdoelen en het opbouwen van intern en extern netwerk.

⁹ CSRD - de [EU-richtlijn](#) die vereist dat grote bedrijven en beursgenoteerde bedrijven rapporteren over hun sociale en milieुरisico's en over de gevolgen van hun activiteiten voor mens en milieu.

5. Communicatieparagraaf

Het doel van de Aanpak Duurzame Ontwikkeling is om als organisatie in tien jaar tijd stevige duurzaamheidsdoelen vast te stellen en te bereiken. Hierbij zijn Europese en Rijksdoelen leidend, haken we aan op SDG's en koersen we op brede welvaart.

Dat gaat gebeuren door het volgen van de vier lijnen:

- Huis op orde: focus op uitvoering van duurzaamheid bij inkoop, subsidies en financiën, vastgoed en het wagenpark.
- Focus op grootste impacts: het uitrollen en borgen van duurzaamheid in bestaande en in nieuwe processen, beleid, programma's en projecten.
- Sturen op voortgang en resultaat.
- Samenwerking binnen en buiten de organisatie: kennis en ervaringen delen, leren van elkaar en een netwerk opbouwen

In de organisatie zijn met name de proceseigenaren aan zet om de aanpak in de praktijk tot uitvoering te brengen. Directie is opdrachtgever. Team Duurzame Ontwikkeling biedt ondersteuning en maakt samen met de proceseigenaren een plan (co-creatie).

5.1 Strategie en doelgroepen communicatie

Voor communicatie zien we dat de focus ligt op interne communicatie ter ondersteuning van het communicatieve proces met/van de proceseigenaren en betrokken teams. Het duurzame profiel van de organisatie laten we daarnaast ook met externe communicatie zien.

Doelgroepen:

- Intern: proceseigenaren (domeinleiders) en medewerkers provincie
- Extern: bijv. professionals duurzaamheid, nieuwe medewerkers

Boodschap: van/namens de directie, zichtbaarheid van team Duurzame Ontwikkeling en met elementen van: urgentie, consequente lijn, concrete uitvoering en doelen.

Communicatiestrategie

1. Informeren en ondersteunen proceseigenaren

- Informeren over de nieuwe Aanpak Duurzame Ontwikkeling en betrekken/activeren bij het maken van de plannen die uitvoering geven aan de aanpak (eigenaarschap)
- Elkaar inspireren door ervaringen te delen en voortgang te laten zien in het concernberaad
- Hoe: interactief en samen, te beginnen met een kleine groep proceseigenaren die ondersteund worden door team DO. Door te leren hoe in processen te werken en doelen te concretiseren in hun processen. Dan leerervaringen delen en evalueren in concernberaad. Na vier maanden starten met volgende groep.

2. Meenemen van medewerkers provincie breed

- Informeren over de nieuwe aanpak (start en mijlpalen)
 - Informeren en enthousiasmeren: goede voorbeelden met elkaar delen
 - Hoe o.a. met Gronet berichten:
 - artikelen/video's over duurzaamheid (goede voorbeelden uitlichten)
 - prikkelende/uitdagende columns schrijven
 - collega's aan het woord/in het zonnetje
- Lunchbijeenkomst/ inspiratiesessie dmv interessante lezing.

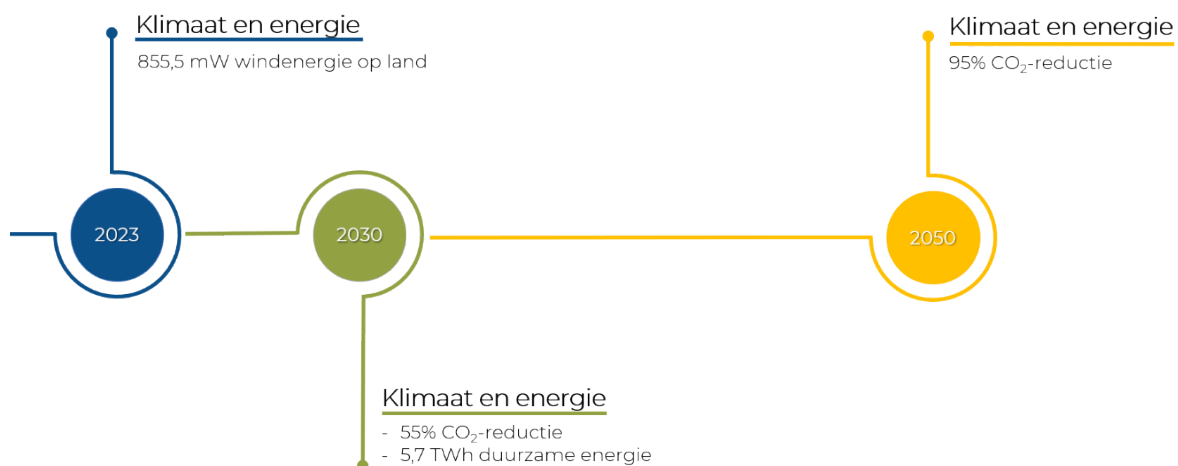
3. Communicatie extern: mijlpalen laten zien en regulier een update delen

Via <https://destaatvangroningen.nl/interneduurzaamheidsmonitor.html> en <https://www.provinciegroningen.nl/bestuur-en-organisatie/co2-beleid/>.

Bijlage 1: overzicht van duurzaamheidsdoelen in de tijdlijn

Hieronder zijn de op dit moment uitgewerkte duurzaamheidsdoelen opgenomen voor de verschillende beleidsvelden en van onze eigen processen. Ze zijn gekoppeld aan de tijdlijn met de mijlpalen 2030 en 2050.

Energietransitie

Water

Milieu

Inkoop en aanbestedingen

